

Láthatatlan erőforrások térképe: a magyar vármegyék tőkeprofilja a közmuvelődés tükrében

Phd hallgató: Pető Lilla

Témavezető: Dr. Juhász Erika

Debreceni Egyetem

Humán
Tudományok
Doktori Iskola

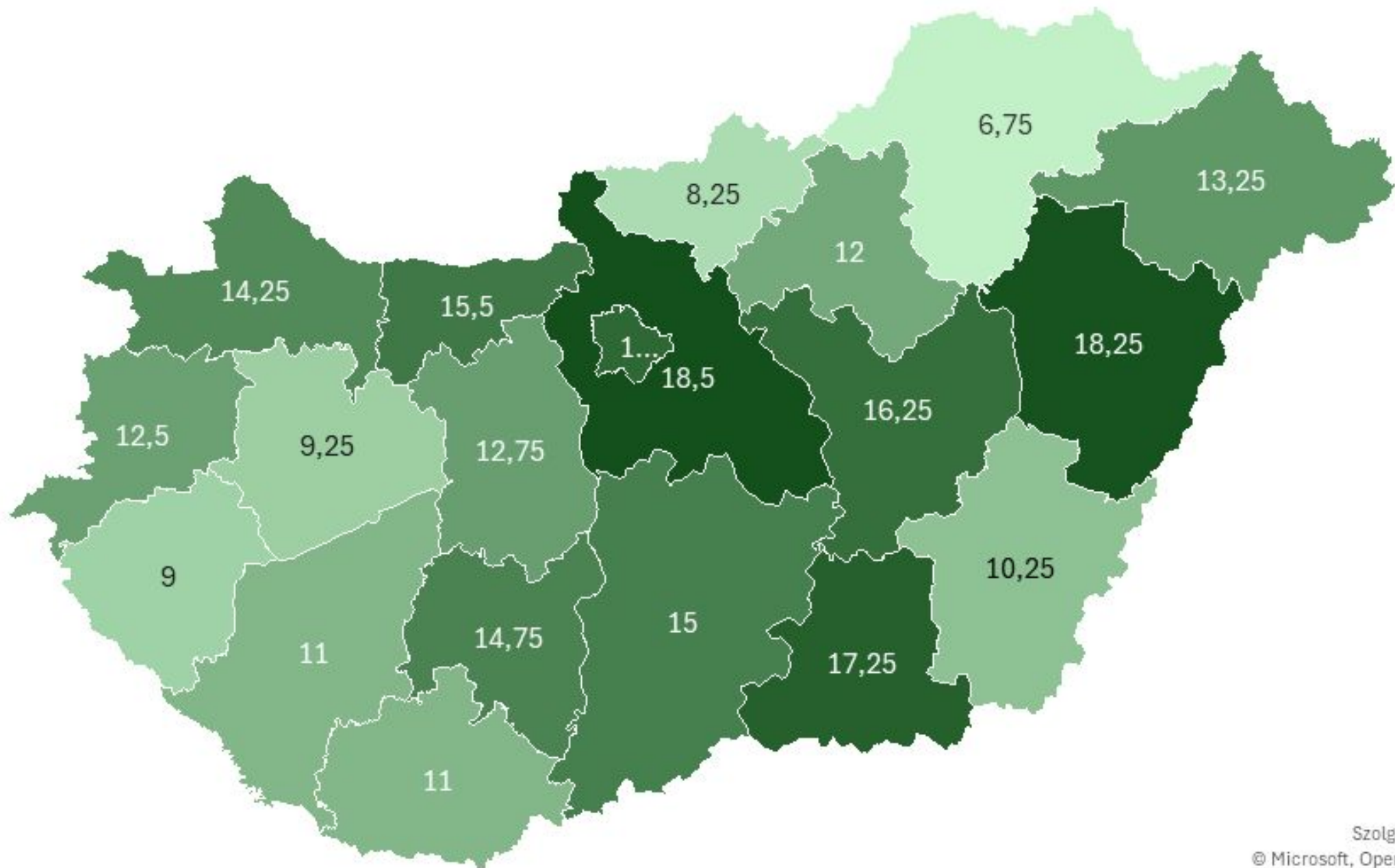
Nevelés- és
művelőéstudományi
Doktori Program

Statisztikai mutatók az egyes tőke típusokhoz

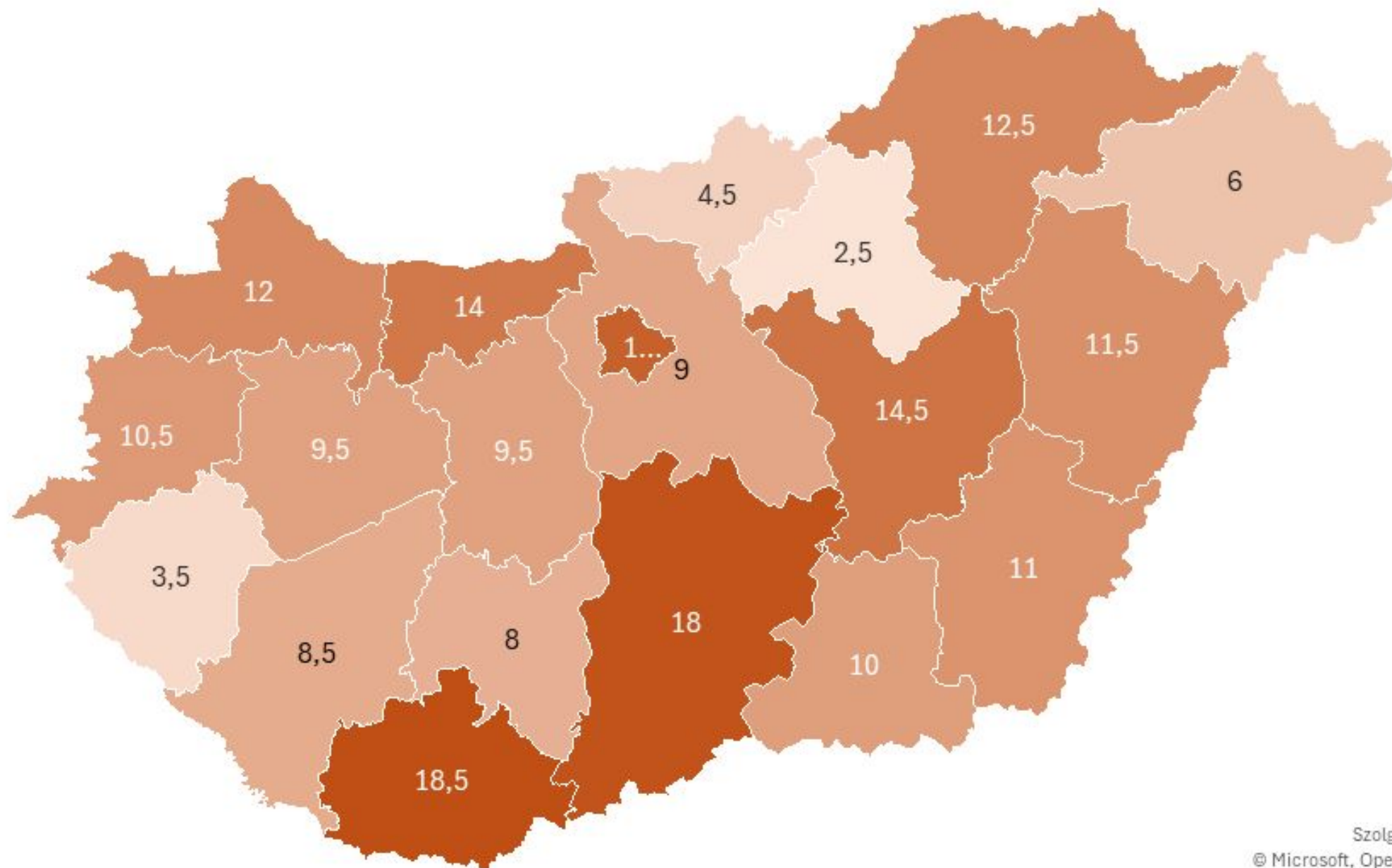
kompozit index alapjai

Minőségirányítás tevékenységei	Statisztikai adattábla mutatók	Tőkefajta
Ismeretterjesztés	Ismeretterjesztés	emberi tőke
	Képzés	
Közösségi szolgáltatás	Szolgáltatások	
tevékenységbe nem sorolható	Munkaügyi létszámadatok	
Kiállítás	Kiállítások	
Tábor	Tábor	társadalmi tőke
	Művelődő közösségek	
Művelődő közösség	Klubok, szakkörök száma	
tevékenységbe nem sorolható	Önkéntesek száma	
Rendezvény	Műsorok, rendezvények száma	gazdasági tőke
Származtatott szolgáltatás	Külső szervek tevékenysége	
tevékenységbe nem sorolható	Gazdálkodási mód, fenntartói háttér	
	Bevételek	

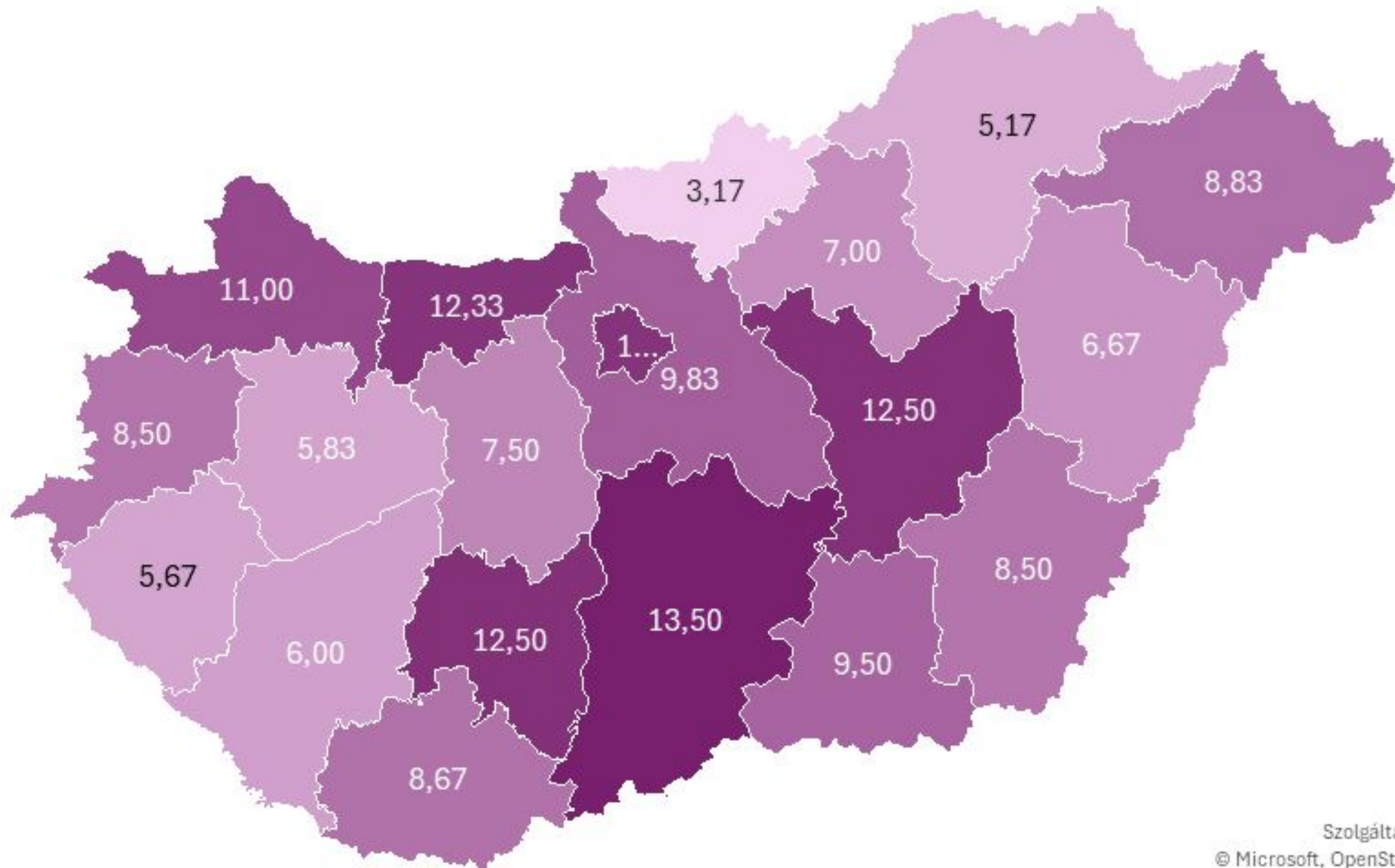
Emberi tőke

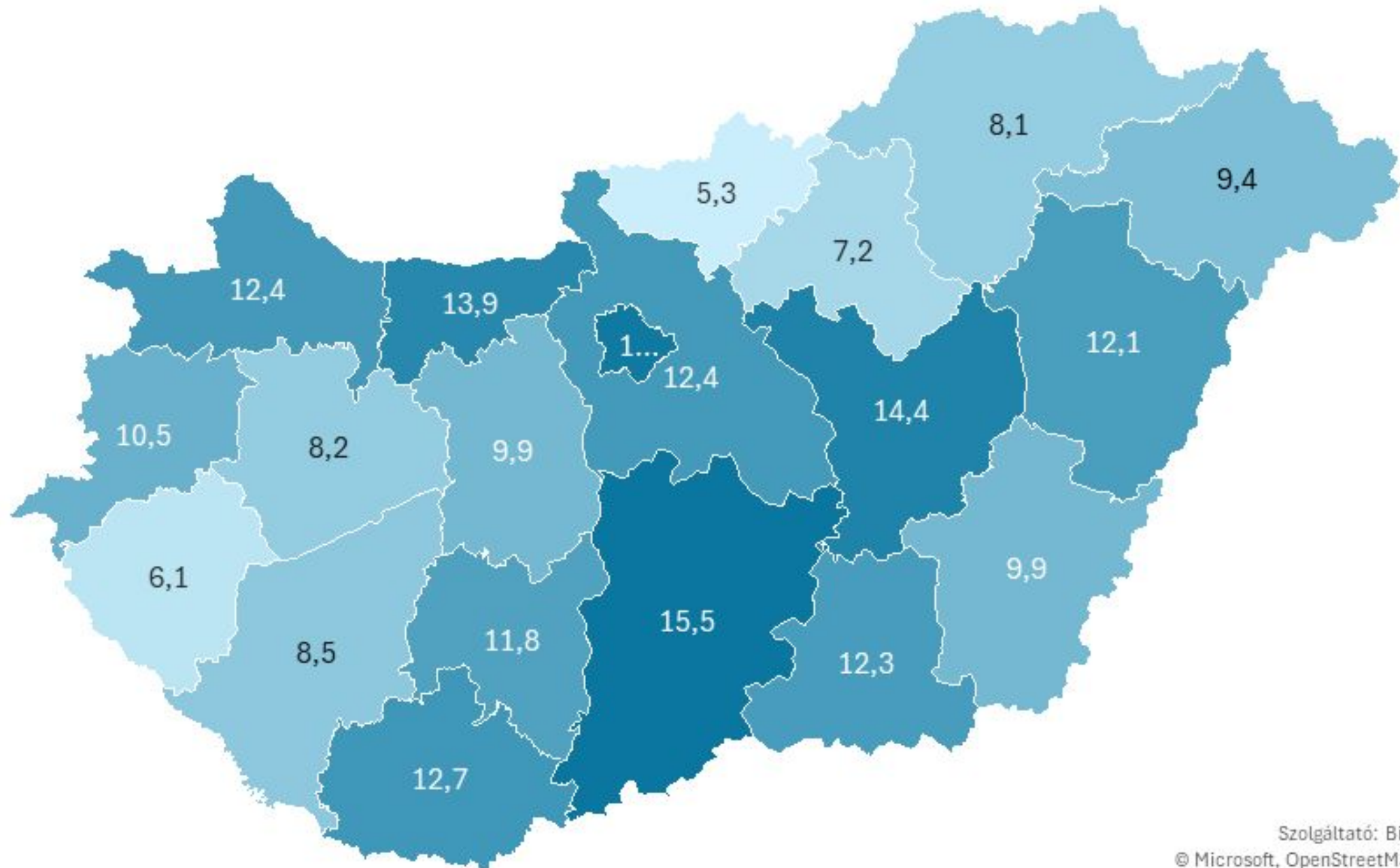
Gazdasági tőke

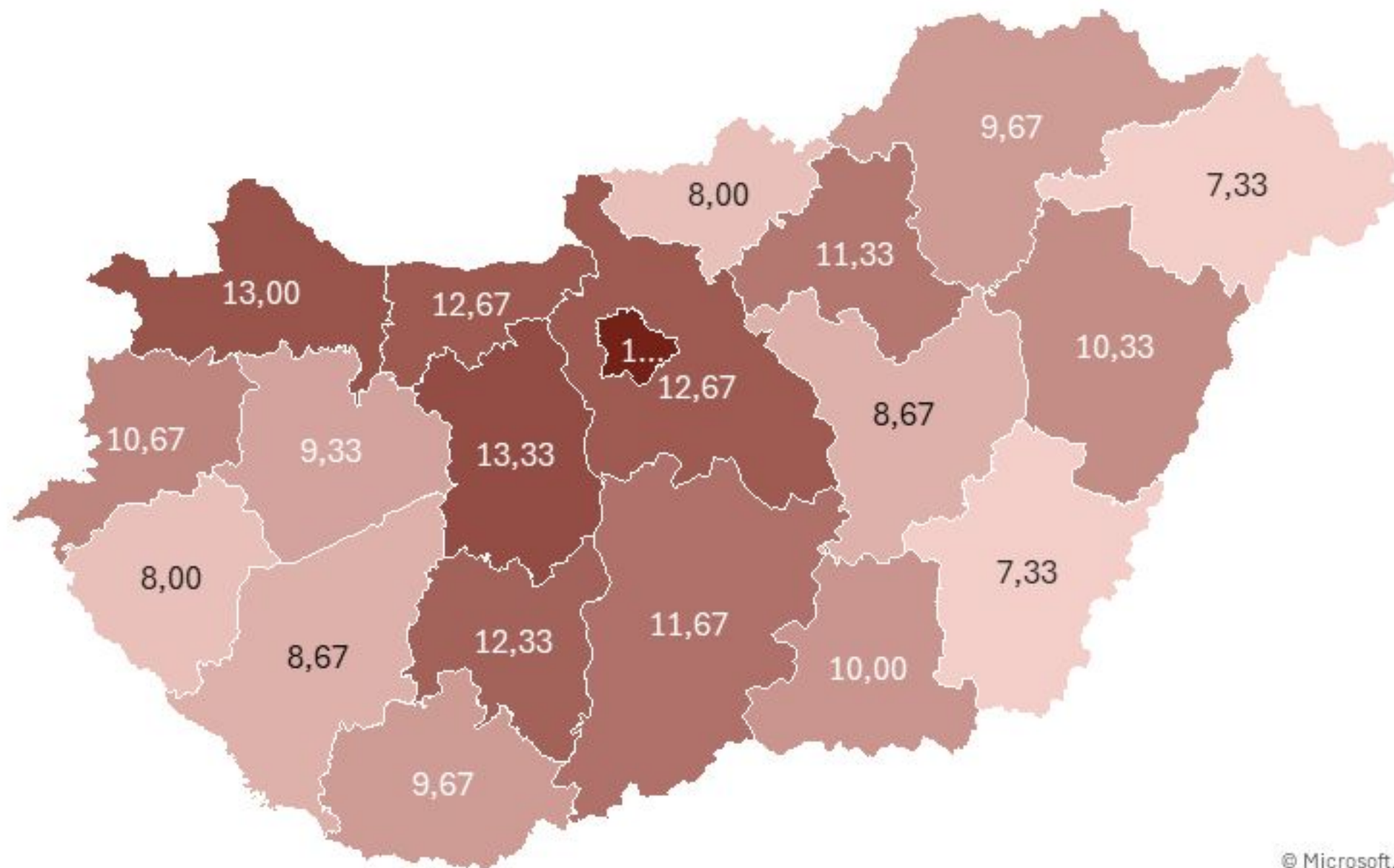
Társadalmi tőke

Három tőkefejata

Komplex fejlettségi index

Besorlás

tőkefelhalmozó
centrumtárség
(magas tőke +
magas fejlettség)

rejtett
erőforrás-társég
(magas tőke +
közepes fejlettség)

potenciálvesztő
társég (magas tőke
+ alacsony
fejlettség)

dinamikus
konverziós társég
(közepes tőke +
magas fejlettség)

átmeneti
kiegyensúlyozott
társég (közepes
tőke + közepes
fejlettség)

alulteljesítő
erőforrás-társég
(közepes tőke +
alacsony fejlettség)

függő fejlettségű
társég (alacsony
tőke + magas
fejlettség)

fejlettség-importáló
társég (alacsony
tőke + közepes
fejlettség)

kettős periféria
(alacsony tőke +
alacsony fejlettség)

Vármegye	Három tőke szintje	Fejlettségi szint	Térségtípus	Rövid értelmezés
Bács-Kiskun	magas	közepes	rejtett erőforrás-térség	Jelentős tőkeállományú térség, amelyben a fejlettség még nem éri el a tőkepotenciál által indokolt szintet.
Baranya	magas	közepes	rejtett erőforrás-térség	Magas tőkekészlettel rendelkező, de részben kihasználatlan fejlesztési erőforrású térség.
Békés	közepes	alacsony	alulteljesítő erőforrás-térség	A meglévő tőke nem alakul át fejlettséggé, a térség teljesítménye elmarad a lehetőségektől.
Borsod-Abaúj-Zemplén	alacsony	közepes	fejlettség-importáló térség	A térség fejlettsége jórészt külső erőforrásokra, támogatásokra és intézményi beavatkozásra épül.
Budapest	magas	magas	tőkefelhalmozó centrumtérség	Országos jelentőségű gazdasági, társadalmi és innovációs központ, magas tőke- és fejlettségi koncentrációval.
Csongrád-Csanád	közepes	közepes	átmeneti kiegyensúlyozott	Sem kiugróan fejlett, sem leszakadó térség, kiegyenlített adottságokkal.
Fejér	közepes	magas	dinamikus konverziós térség	A rendelkezésre álló tőkét hatékonyan fejlettséggé alakító, jó szerkezetű térség.
Győr-Moson-Sopron	közepes	magas	dinamikus konverziós térség	Erős ipari és gazdasági szerkezetével a térség hatékonyan használja fel a tőkét fejlődésre.
Hajdú-Bihar	közepes	közepes	átmeneti kiegyensúlyozott	Köztes fejlettségű, kiegyenlített teljesítményű térség, mérsékelt tőkével.
Heves	alacsony	közepes	fejlettség-importáló térség	Külső fejlesztési és gazdasági hatások révén fenntartott fejlettségi szinttel rendelkező térség.

Jász-Nagykun-Szolnok	magas	alacsony	potenciálvesztő térség	Magas tőkepotenciállal bíró, de azt fejlettséggé nem konvertáló térség.
Komárom-Esztergom	magas	magas	tőkefelhalmozó centrumtérség	Ipari és logisztikai központ, magas gazdasági koncentrációval.
Nógrád	alacsony	alacsony	kettős periféria	Súlyosan leszakadó térség, kevés erőforrással és alacsony fejlettséggel.
Pest	magas	magas	tőkefelhalmozó centrumtérség	A fővároshoz kapcsolódó gazdasági pólus, kiemelkedő tőkekoncentrációval.
Somogy	alacsony	alacsony	kettős periféria	Erőforráshiányos, alacsony fejlettségű, szerkezetileg periférikus térség.
Szabolcs-Szatmár-Bereg	alacsony	alacsony	kettős periféria	Jelentős leszakadással és tőkehiánnyal jellemezhető külső perifériatérség.
Tolna	közepes	magas	dinamikus konverziós térség	Meglévő tőkéjét hatékonyan hasznosító, felülteljesítő térség.
Vas	közepes	közepes	átmeneti kiegyensúlyozott	Átlagos tőke- és fejlettségi értékekkel bíró, stabil fejlettségű térség.
Veszprém	alacsony	alacsony	kettős periféria	Tőkehiányos és fejlettségben is elmaradó térség, korlátozott növekedési kapacitással.
Zala	alacsony	alacsony	kettős periféria	Periférikus térség alacsony gazdasági potenciállal és leszakadó fejlettségi mutatókkal.

Következtetések

- A **három tőketípus eltérő területi mintázatot** mutat.
- A **regionális fejlettség** nem pusztán gazdasági teljesítmény, hanem **különböző erőforrások kombinációja**.
- A **fejlett térségekben** a tőketípusok **egymást erősítik**.
- A **perifériákon** többszörös **tőkehiány** tapasztalható: tudás-, gazdasági és közösségi szinten egyaránt.
- Nem egyetlen tőketípust kell erősíteni, hanem a **gyenge láncszemet**.
 - Alacsony társadalmi tőke → közösségfejlesztés, részvétel, identitás.
 - Alacsony humán tőke → képzések, készségfejlesztés, élethosszig tanulás.

A közművelődés szerepe:

- Nem csupán kulturális szolgáltatás, hanem **tőkeépítő infrastruktúra**.
- Erősíti a **humán, társadalmi és közösségi erőforrásokat**.
- **Társadalmi tőkeakkumulációt** hoz létre, ami a **gazdasági innovációt** is támogatja.

Limitációk

Másodlagos statisztikai adatokra és vármegyei indexekre épül.

A tőketípusok belső különbségei nem láthatók teljes részletességgel.

A társadalmi tőke csak részben mérhető (főként intézményi, aktivitási mutatók alapján).

A módszer összehasonlító képet ad, nem teljes tőkefelmérést.

További kutatás szükséges finomabb térbeli és időbeli bontásban

Köszönöm a figyelmet!